

עושיין פסין פרק שני עירובין

כה.

עין משפט גזר מצוה

(א) גני' הרה"ש ורש"י: רבה כר שמינ', (ב) כ"ב נב: וסע איתא רבי ירמיה וביה גנטיין לג, (ג) א' פ"ב בקעים, (ד) שבת קא: לעיל כ, (ה) ג'ל רבה, (ו) ג'ל רבה, (ז) ג'ל רבה, (ח) ג'ל רבה, (ט) ג'ל רבה, (י) ג'ל רבה, (יא) ג'ל רבה, (יב) ג'ל רבה, (יג) ג'ל רבה, (יד) ג'ל רבה, (טו) ג'ל רבה, (טז) ג'ל רבה, (יז) ג'ל רבה, (יח) ג'ל רבה, (יט) ג'ל רבה, (כ) ג'ל רבה, (כא) ג'ל רבה, (כב) ג'ל רבה, (כג) ג'ל רבה, (כד) ג'ל רבה, (כה) ג'ל רבה, (כו) ג'ל רבה, (כז) ג'ל רבה, (כח) ג'ל רבה, (כט) ג'ל רבה, (ל) ג'ל רבה.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה צ"ל צ"ל וכו' ולא צ"ל צ"ל וכו' קמ"א מ"א"מ וכו' צ"ל צ"ל משם קמ"א: (ב) ד"ה הרחיק וכו' הענייה ממילה ה"ל: (ג) ד"ה ד"ה גרמיין וכו' על ג"ה המל הענייה הו"ל והדר ג"ל וכו': (ד) ד"ה ד"ה מ"ן דש"י וכו' ובש"ל גמ"י ל"ת ביה, ובס"י הג"י וכו' ש"ל דל"ת כ"ן:

גליון הש"ס

גמ' קרפ"ה בית שלש וקריה בו בית סאה, ע"י לקמן דף ק"ד ע"א מ"ט ד"ה אלא שמי:

מוסף רש"י

דשדא ליפתא אפילא דארעא דגרי. שועה לפת כמון נקטת על קרקע הגר ולא חסה עפר ולא עשה כלום כי אם וזיקת המלח מן החמץ לא היה חסוקה, שהרי לא עשה שום מיקון בקרקע והשגתה וזעו בקרקע אילו עשה אלא אם כן וזעו ואמרי' מכסה עפר, ואמרי' שגדל הלפת ונשע בקרקע הו"ל מילתא דהו"ל ונשע אלא הו"ל חסוקה, ולא עשה לפת כה שומא' למעשה קצער בגוף הקרקע ומשנת הקרקע מיד נחמשה וז' (רשב"ם ב"ב ד.ו). אכסדרה בבקעה. הקצעה כמלח, כמלחמין צלילות שבת (שבת ו: ואכסדרה וז' פירוט מ"י רוממותה ועומד מחמשה על ד' ימדות ומתין ד' קריות מימד למד ועליהן ואבן מסדרין נספין, ואבן הקריות קרי פי תורה, והאי נקטת בקעה משום דבעי' פסם אכסדרה וכו' להכי נקט בקעה דמתין שאינה סמוכה לבי' און לה דפוט, שאין עושין דפוט לשם אכסדרה (סוכה י"ח).

רבינו הגנאל

מאן דשרי דהא לית בה דירורין וכחצר דמיא. ומאן דאסר גזר דילמא מתביה בה דירורין. וק"ל הילכתא כמאן דמיקול ושרי ולא חייש לדירורין. ולמעה"ל (ורחבה) [דברכהבה] ורביס הוא (ולא) [דלא] חיישינן. אבל ברחבה דחידר דימנין דמימליך ובני בתי דירורי' בה דירורין. קרפיף יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה ובא למעטו באילנות לא הוי [מיעוט], דהא נטיעת אילנות בחצר כחצר דמי כדאמרן. עמוד גבוה וטפחים ורחב ד' טפחים הוי מיעוט פחות משלשה לא הוי מיעוט. וכן סלקא סוגיא דשמעתא, ארבעה הוי מיעוט פחות לא. הרחיק מן התל ד' ועשה בו מחיצה הוהיל בה. פ"י התל הוא מקום שלא הוקף לדירה, וכן הרחיק משפת התל ארבעה טפחים ועשה בו מחיצה לדירה הותר לו לטלטל בכולו, אבל בפחות משלשה, וכן ועושה מחיצה על שפת התל לא. דאין מחיצה שעשה עכשיו מבטלת גידור התל שהוא מחיצתו המוקף שלא לדירה אילו דבר רב ששת. ורב חסדא אמר העושה מחיצה ע"ג מחיצה בשבת

דלים זה דירורין. שיאסרו על בני מצוי הלך רשות בני מצוי הוא ובני צביל לא אסרי עלה דהוי כחצר קטנה שנפלה לגדולה גדולה מותרת וקטנה אסורה וצביל לא מתקנינן ליה גזרה שמה יאמרו לחי מועיל לצביל לעלמא: צבילנות לא הוי מיעוט. דדך קרפף להיות זו

מאן דשרי דהא ליכא דירורין ומאן דאסר זימנין דהוי בה דירורין ואתי למלטול * קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה ובא למעטו מיעוטו באילנות לא הוי מיעוט בנה בו עמוד גבוה עשרה ורחב ד' הוי מיעוט פחות מג' לא הוי מיעוט מג' ועד ד' רבה אמר = הוי מיעוט ורבה אמר לא הוי מיעוט רבה אמר הוי מיעוט דהא נפיק ליה מתורת לבוד רבא אמר לא הוי מיעוט כיון דלא הוי מקום ד' לא חשיב הרחיק מן הכותל ד' ועשה מחיצה הועיל פחות מג' לא הועיל מג' ועד ד' רבה אמר = הועיל רבא אמר אינו מועיל רבה אמר הועיל דהא נפיק ליה מתורת לבוד רבא אמר אינו מועיל כיון דלא הוי מקום ד' לא חשיב רב שימי * מתני לקולא טח בו טיט ויכול לעמוד בפני עצמו הוי מיעוט אינו יכול לעמוד בפני עצמו רבה אמר ד' הוי מיעוט רבא אמר = לא הוי מיעוט רבה אמר הוי מיעוט מיהא קאי רבא אמר לא הוי מיעוט כיון דלא מליקם בפני עצמו לא כלום הוא הרחיק מן התל שפת התל רב חסדא ורב המנוא חד אמר הועיל וחד אמר לא הועיל תסתיים דרב חסדא אמר הועיל דאתמר העושה מחיצה על גבי מחיצה אמר רב חסדא בשבת אמר ' אף ' בנכסי הגר לא קנה ורב ששת אמר ' אף בשבת נמי לא הועיל תסתיים אמר רב חסדא ומודה לי רב ששת = שאם עשה מחיצה על התל שהועיל מאי טעמא הו"ל ובאור מחיצות העליונות הוא דר בעי רבה בר בר חנה נבלעו מחיצות התחתונות והעליונות קיימות מהו למאי אי לנכסי הגר היינו דירמיה ביראה * דאמר ירמיה ביראה אמר רב יהודה = האי מאן דשדא ליפתא א אפילא דארעא דגר ואתא ישראל אחרינא רפק בה פורתא בתרא קני קמא לא קני מ"ט בעידנא דשדא לא קא שבח כי קא שבחא ממילא קא משבחא ' ואלא לענין שבת הוי מחיצה הנעשה בשבת * ותניא כל מחיצה הנעשה בשבת בין בשוגג בין במזיד שמה מחיצה לאו איתמר עלה אמר רב נחמן לא שנו אלא לזרוק אבל לטלטל אסור כי איתמר דרב נחמן איתמר דעבדה מחיצה על גבי מחיצה בנכסי הגר אתא גברא רפק בה פורתא אתא לקמיה דרב נחמן אוקמה בידיה אתא איהו וקא צווחא קמיה אמר לה מאי איעביד לך דלא מחזקת כדמחזקי אינשי * קרפף בית שלש וקירה בו בית סאה * רבא אמר אוריר קירויי מיייתרו ורבי זירא אמר = אין אוריר קירויי מיייתרו לימא * רבא ורבי זירא בפלוגתא דרב ושמואל קא מפלגי * דאיתמר אכסדרה בבקעה רב אמר = מותר לטלטל בכולה ושמואל אמר אין מטלטלין אלא בד' אמות רב אמר מותר לטלטל בכולה אמרינן פי תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין אלא בארבע אמות לא אמרי' פי תקרה יורד וסותם א' ה"נ

מאן דשרי דהא לית ביה דירורין. ובצביל * לית ציה דירורין דליתמרו עליה ולפירוש הקונטרס דלית ציה דירורין לא אסרו עלה משום גיפופי: ומאן דאסר זימנין דאית ביה דירורין. שהצמים שאכל הרחבה יפתחו מצמיהן לרחבה ויאסרו הרחבה על בני מתא להוליא ציה כלים שצמחו בצמחה ומשום הכי אסרו לטלטל ממתא לרחבה דשמא יטלטלו גם לאחר פתיחת הדירורין בלא עירוב כמו עמה אכל רחבה גופיה שרי שהרי אף לאחר שיפתחו ומתר לטלטל כלים שצמחו בצמחה:

ש"אם עשה מחיצה ע"ג שפת התל שהועיל. רש"י לא גריס אלא = הוי מיעוט ורבה אמר לא הוי מיעוט רבה אמר הוי מיעוט דהא נפיק ליה מתורת לבוד רבא אמר לא הוי מיעוט כיון דלא הוי מקום ד' לא חשיב הרחיק מן הכותל ד' ועשה מחיצה הועיל פחות מג' לא הועיל מג' ועד ד' רבה אמר = הועיל רבא אמר אינו מועיל רבה אמר הועיל דהא נפיק ליה מתורת לבוד רבא אמר אינו מועיל כיון דלא הוי מקום ד' לא חשיב רב שימי * מתני לקולא טח בו טיט ויכול לעמוד בפני עצמו הוי מיעוט אינו יכול לעמוד בפני עצמו רבה אמר ד' הוי מיעוט רבא אמר = לא הוי מיעוט רבה אמר הוי מיעוט מיהא קאי רבא אמר לא הוי מיעוט כיון דלא מליקם בפני עצמו לא כלום הוא הרחיק מן התל שפת התל רב חסדא ורב המנוא חד אמר הועיל וחד אמר לא הועיל תסתיים דרב חסדא אמר הועיל דאתמר העושה מחיצה על גבי מחיצה אמר רב חסדא בשבת אמר ' אף ' בנכסי הגר לא קנה ורב ששת אמר ' אף בשבת נמי לא הועיל תסתיים אמר רב חסדא ומודה לי רב ששת = שאם עשה מחיצה על התל שהועיל מאי טעמא הו"ל ובאור מחיצות העליונות הוא דר בעי רבה בר בר חנה נבלעו מחיצות התחתונות והעליונות קיימות מהו למאי אי לנכסי הגר היינו דירמיה ביראה * דאמר ירמיה ביראה אמר רב יהודה = האי מאן דשדא ליפתא א אפילא דארעא דגר ואתא ישראל אחרינא רפק בה פורתא בתרא קני קמא לא קני מ"ט בעידנא דשדא לא קא שבח כי קא שבחא ממילא קא משבחא ' ואלא לענין שבת הוי מחיצה הנעשה בשבת * ותניא כל מחיצה הנעשה בשבת בין בשוגג בין במזיד שמה מחיצה לאו איתמר עלה אמר רב נחמן לא שנו אלא לזרוק אבל לטלטל אסור כי איתמר דרב נחמן איתמר דעבדה מחיצה על גבי מחיצה בנכסי הגר אתא גברא רפק בה פורתא אתא לקמיה דרב נחמן אוקמה בידיה אתא איהו וקא צווחא קמיה אמר לה מאי איעביד לך דלא מחזקת כדמחזקי אינשי * קרפף בית שלש וקירה בו בית סאה * רבא אמר אוריר קירויי מיייתרו ורבי זירא אמר = אין אוריר קירויי מיייתרו לימא * רבא ורבי זירא בפלוגתא דרב ושמואל קא מפלגי * דאיתמר אכסדרה בבקעה רב אמר = מותר לטלטל בכולה ושמואל אמר אין מטלטלין אלא בד' אמות רב אמר מותר לטלטל בכולה אמרינן פי תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין אלא בארבע אמות לא אמרי' פי תקרה יורד וסותם א' ה"נ

ושמואל פליגי, דאיתמר אכסדרה בבקעה רב אמר מותר לטלטל בכולה, אמרינן פי תקרה יורד וסותם והויא לה רשות היחיד. ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בד' אמות כרשות הרבים, לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם. וזירא כרב דאמר פי תקרה יורד וסותם, וזה המקור נמי אמרינן פי תקרה יורד וסותם, ואין בזה שאינו מקור אלא בית סאתים. ורבה כשמואל דאמר אכסדרה ורשות הרבים רשות אחת הן אין מטלטלין בהן אלא בד' אמות ואין ביניהן מחיצה מפסקת.

ל"ו א מ"י פט"ו מהל' שבת הלכה כ' טו"ש"ע ר"ח ס"י שנת סעף ד: ל"ח ב מ"י שם טו"ש"ע שם סעף ה: ל"ט ג מ"י שם טו"ש"ע שם סעף ו: [ל"ט] ד מ"י שם הלכה ט: מ ה טו"ש"ע שם ס"ו: מ"א ו מ"י פ"ב מהלכות זכיה ומתנה הלכה י"א סגנו עשין פג טו"ש"ע מ"מ ס"י ערה סעף כג: מ"ב ז ח מ"י פט"ו מהל' שבת ה"ל ט טו"ש"ע ר"ח ס"י שנת סעף ח: מ"ג ז מ"י פ"ב מהל' זכיה ה"ל י טו"ש"ע מ"מ ס"י ערה סעף כג: מ"ד י מ"י פט"ו מהל' שבת ה"ל [ט] כג טו"ש"ע ר"ח ס"י שנת סעף ח: מ"ו [ס"ו] ס"י שנת סעף ח: מ"ז כ מ"י פט"ו מהל' שבת הלכה ז סג עשין דרבען א טו"ש"ע ר"ח ס"י שנת סעף י: מ"ח ל מ"י פט"ו מהלכה לה סג שם:

רבינו הגנאל

הועיל, בנכסי הגר לא קנה. ורב ששת אמר אפילו בשבת לא הועיל. ואמר ר' חסדא מודה לי רב ששת בעושה מחיצה על שפת התל ודר בתל הועיל. והואל במחיצות העליונות הוא דר ומותר לטלטל בכולו. והילכתא כרב חסדא בין בשבת ההוא לקולא. ובין בנכסי הגר, דהא רב נחמן קאי כותויה. בעי רבה בר חנן איליאת דרב ששת נבלעו מחיצות התחתונות והעליונות קיימות מהו, כמחיצה ע"ג מחיצה הוי אבי ופשטי אבי לעניין שבת הא ק"ל כל מחיצה שנעשת בשבת בין בשוגג בין במזיד שמה מחיצה. ואפילו רב נחמן דאמר לא שנו אלא לזרוק אבל לטלטל אסור, לא אמר אלא במחזקי לעשות מחיצה כדי לטלטל הוא דאסר, אבל כי האי גוונא אפילו רב נחמן שרי. או בנכסי הגר האמרינן האי מאן דשדא ליפתא ב' (מילוח) [פילין] דזרוק אבל לא עבד ולא מיד. מאי טע' בעידנא דשדא האי ליפתא לא משבחא ולא מיד, בתר הכי כי קא שבחא ממילא שבוה. האי נמי בעידנא דעבד מחיצה ע"ג מחיצה לא הועיל, בתר דנבלעו התחתונות לא עשה הוא כבליות כלום, הילכך לא קנה בניכסי הגר כלום כי האי גוונא. האי איתמר דעבדא מחיצה על גבי מחיצה בניכסי הגר אתא ההוא גברא רפק ביה פורתא. אוקמה רב נחמן בידה לההוא דרפק בניכסי הגר. אתא היא צווחא קמיה ולא אשבח בה אמר לה לא אחזקת כדמחזקי אינשי. קרפיף בית שלש סאין וקירה בו בית סאה. רבה אמר קירויי מיייתרו. וכאילו יתר מבית [סאתים] הוא ואסור. ור' זירא אמר אין קירויי מיייתרו, אלא הקירוי מפסקי ביניהם והוה אין בו יותר מבית סאתים ומותר. לימא בפלוגתא דרב

(א) אולי ר"ל לעיל דף ק"ד צ"ל דאמרין שם דנכסה דמיא חיישינן לנחמ' מיינלך ע"ש.